

โครงสร้างทางสังคม

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศาสตราจารย์สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์*

โครงสร้างทางสังคม แตกต่างกับโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม กล่าวคือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมเป็นโครงสร้างทางกายภาพ ซึ่งผู้ศึกษาหรือผู้วิเคราะห์เพื่อหาคุณประโยชน์หรือเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์จะมุ่งให้ความสำคัญเฉพาะด้านรูปแบบ(form)องค์ประกอบ (element) บทบาท (role) หน้าที่ (function) และความเข้มแข็ง (strength) ซึ่งเปรียบเสมือน องค์ประกอบ หรืออวัยวะน้อยใหญ่ของร่างกายที่เป็นรูปธรรมเป็นสำคัญ ส่วนโครงสร้างทางสังคม จะต้องผนวกด้วยโครงสร้างส่วนที่เป็น บุคลิกภาพ อันสำแดงผ่านพฤติกรรมและวิถีคิดของผู้คนในชุมชนหรือสังคมนั้นๆ เป็นหลัก ส่วนใหญ่จะเป็นโครงสร้างเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งมีตัวเจตนา และธรรมชาติ เป็นตัวขับเคลื่อน โครงสร้างทางสังคมจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีการหยุดนิ่ง หรือคงที่ การพิจารณาโครงสร้างทางสังคม จึงต้องดูตัวแปรที่สำคัญ คือ กาละภาวะ เทศะ และกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของ เมื่อเป็นเช่นนี้การครองตนในสังคมที่ดี การปฏิสัมพันธ์กับสังคมในฐานะผู้ให้บริการหรือบริหารสังคมที่ดี การพัฒนาหรือแก้ปัญหาสังคมที่ดี จะต้องกระทำโดยไม่ใช่สูตรสำเร็จรูป หรือเปิดตำราเล่มใดเล่มหนึ่ง แต่จะต้องอาศัยภูมิปัญญาในการจัดการ ที่เหมาะสมกับกลุ่มชน เหมาะกับสถานการณ์เหมาะสมกับช่วงเวลา และเหมาะสมแก่สภาพแวดล้อมทั้งปวง

* ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการสถาบันทักษิณคดีศึกษา

โครงสร้างทางสังคมจำแนกได้เป็น 3 ระดับ คือ โครงสร้างระดับรากเหง้า โครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบหลัก และโครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบย่อย

โครงสร้างระดับรากเหง้า มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการดำรงอยู่ของสังคม เป็นโครงสร้างที่สำแดงถึง *ความเป็นอิสระ* ในท่ามกลาง *ความเป็นสากลนิยม* เป็นโครงสร้างแบบทวิภาคี หรือ 2 ส่วน คือ *กายภาวะ* (รูปธรรม) และ *จิตภาวะ* (มโนธรรม) การมองโครงสร้างระดับรากเหง้าจึงยึดเอา *ตัวคน* หรือ *ผู้คน* ในสังคมนั้น ๆ เป็นศูนย์กลาง เห็นพลังอำนาจและการเปลี่ยนแปลงของสังคมว่าล้วนเป็นมา เป็นอยู่ และเป็นไป โดย และเพื่อผู้คนในสังคมหรือในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็น *กำลังจากภายใน* มากกว่า *กำลังจากภายนอก* ทั้งรูปธรรมและมโนธรรมจะเกาะเกี่ยวเป็นอันเดียวกัน หรือควบคู่กันจะ

แยกจากกันไม่ได้ เมื่อใด *บุคคล* เหลือแต่กายไร้จิต ก็คือ *ซากศพ* เมื่อใดเหลือแต่จิตปราศจากกาย ก็คือ *ภูต, ปีศาจ, สัมภเวสี* 2 ส่วนนี้ต้อง บูรณาการกันอยู่จึงจะมีชีวิตอยู่ได้ การพิจารณาโครงสร้างทางสังคมจำเป็นต้องดูที่ *วิถีชีวิตของผู้คนในสังคม* การพัฒนาสังคมจึงไม่ใช่พัฒนาเฉพาะวัตถุในระดับซ่อม เสริม ปฏิสังขรณ์ หรือปฏิรูป ก็เป็นทำนองเดียวกัน

โครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบหลักของสังคม คือ โครงสร้างที่เป็นแม่บทเป็นแก่นแกน ถ้าเปรียบกับส่วนประกอบของ ต้นไม้ ก็คือ รากแขนง ลำต้น กิ่ง ดอก ผล ในทางสังคมหมายถึงองค์ประกอบที่เป็นเสมือน รูปร่างหน้าตา (องคาพยพ) มันสมอง สายตา ภาษากาย และพลังของสังคม อันปรากฏอยู่ในบุคลิกภาพ ของผู้คน ส่วนปัจเจกชน และชาวบ้าน หรือพลเมือง ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ว่า

เป็นตัวบ่งชี้พลัง ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมของสังคมนั้น ๆ สิ่งเหล่านี้อาจสำแดงผ่าน วิถีคิดของชาวบ้านภูมิปัญญาชาวบ้าน โลกทรรศน์ ประเพณี, สถาบัน, องค์การ (organization), พิธีกรรม, การศึกษา, ความเชื่อ, ศาสนา, วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิทยุทัศน์ของประชา รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ, สิ่งแวดล้อม, ธรรมเนียม, ภูมิประเทศ ฯลฯ

เป็นที่เข้าใจกันดีแล้วว่า สังคมไม่ได้เกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างอิสระ โดยปราศจากปัจจัยและสิ่งยึดโยง หากแต่มีอิทธิพลนานาประการ ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ทั้งภายในและภายนอกสังคม ตลอดจนอำนาจเหนือธรรมชาติที่กลุ่มชนนั้นๆ เชื่อถือศรัทธา บรรดาสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นทั้งเบ้าหลอมสังคม และเป็นส่วนที่ตกผลึกซึมซับอยู่ใน *วิถีประชา* ของสังคมอย่างเหนียว

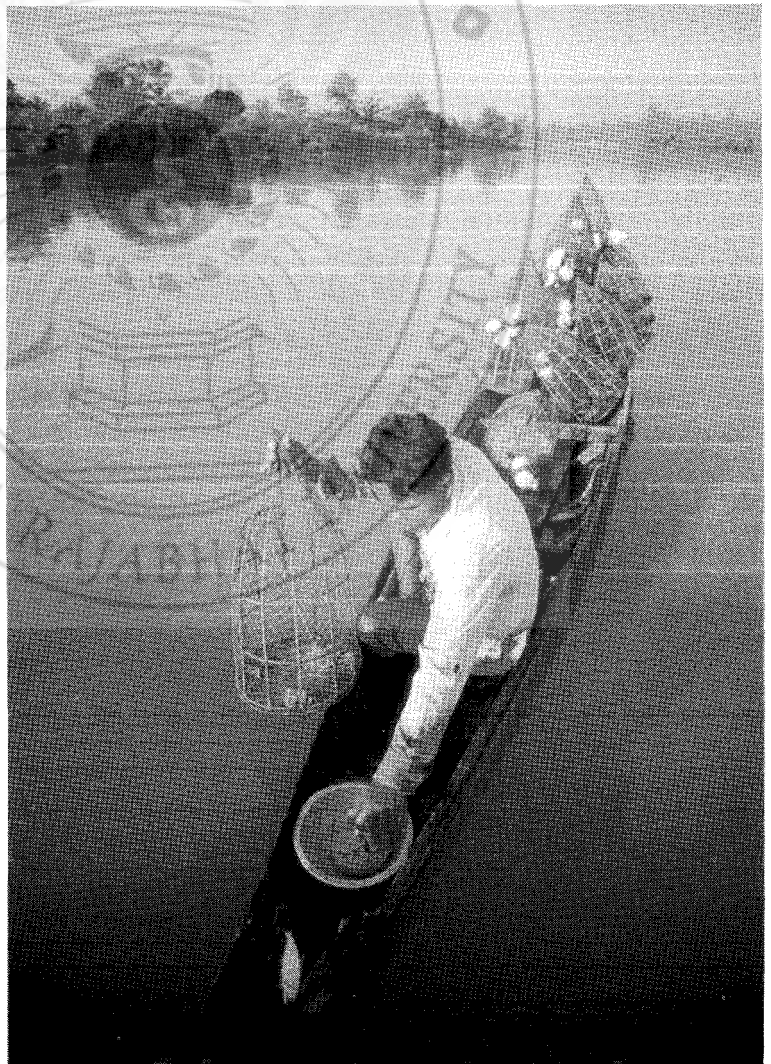
แน่นและพิสดาร ตรงกับที่ภาษา
ถิ่นได้เรียกว่า เป็นตาทนา ของสังคม
ยากที่ชาวบ้านจะ *ปรับเปลี่ยน* หรือ
สลัดทิ้ง โครงสร้างแต่ละส่วนก็จะมี
พัฒนาการของตนเอง และ *ปรับแปร*
ให้เหมาะสมกับสังคมต่อเนื่องมา
ยาวนาน เช่น *ภูมิปัญญา* ของ
บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เริ่มต้นจากผู้
เป็นต้นคิดต้นแบบ ในลักษณะของ
ภูมิปัญญาวิสามัน ต้องพิสูจน์
ความเหมาะสมของตนเองกว่า
สังคมจะยอมรับเป็น *ภูมิปัญญา*
สามัน หรือ *ภูมิปัญญาชาวบ้าน*
อาจต้องใช้เวลาหลายชั่วอายุคนเป็น
องค์ความรู้ แล้วค่อยๆ พัฒนาและ
บูรณาการขึ้นเป็น *ศาสตร์* เฉพาะ
สาขา จนในที่สุดได้มีการสังเคราะห์
จนตกผลึกเป็นแม่บทของศาสตร์
สากล คือ *ศาสนา* ดังนั้นเป็นต้น

โครงสร้างที่เป็นองค์
ประกอบย่อย คือ โครงสร้างที่เป็น
จุลภาค ของสังคม ถ้าเปรียบกับ
องค์ประกอบของต้นไม้ได้แก่
รากฝอย ต้น ใบ เกสร เรณู กลีบ
ดอก เมล็ด เป็นต้น โครงสร้างที่
เป็นองค์ประกอบย่อยของสังคมเช่น
ครัวเรือน 1, หมู่บ้าน 1, องค์การ 1,
วัด 1, ลำคลอง 1, ชาวสวนยาง
พารา, ชวนากุ้ง, ผ้าทอ ฯลฯ

โครงสร้างที่เป็นจุลภาคของ
สังคมไม่ได้มีความสำคัญต่อกว่า
ที่เป็นส่วน *มหัพภาค* เพราะเป็น
ตัวสำแดงถึงความหลากหลายหรือ
อเนกลักษณ์ ของสังคมใหญ่พร้อม
กับสำแดง *เอกลักษณ์* ของสังคม
ย่อยไปพร้อมๆ กัน ถ้าองค์
ประกอบอันใด *ปรากฏซ้ำ* หรือ
ปรากฏร่วม ในชุมชนใดเด่นชัด ผิง

ลือก และคลุมกว้าง อันนั้นคือ
องคัพพ และ *อิริยาบถ* ของ
ชาวบ้าน หรือที่เรียกว่า *วัฒนธรรม*
พื้นบ้าน (Folklore) หรือ *คติชน*
สิ่งนั้นจะปรากฏให้เห็นซ้ำและถี่
เป็นตัวที่มีบทบาทและพลังที่
สำคัญของสังคม อาจเป็นได้ทั้งตัว
เหนียวรั้งหรือตัวผลักดัน ในการ
เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงหรือที่
เรียกกันว่า *พลวัต* ของสังคม เช่น
การที่ชวนากาไต้ใช้ *แกะ* เป็น
เครื่องมือเก็บข้าวที่ลระวางแทนการ
เกี่ยวด้วยเคียว เป็น *ปรากฏการณ์*
ที่เด่นชัด ผิงลือก และคลุมกว้าง จน
เกิดเป็นนิสัยหรือเป็นวัฒนธรรม

การเก็บเกี่ยวโดยเฉพาะของชาวไต้
เป็น*เอกลักษณ์*ของชวนากาไต้
ทำให้วิธีการเก็บเกี่ยวของชวนา
ไทย มีความหลากหลายออกไป
หรือมีความเป็น *อเนกลักษณ์* แต่
ถ้ามองภาพรวมของกลุ่มชนจะพบ
ว่าการเก็บข้าวด้วยแกะ เป็น
ปรากฏการณ์ร่วมทั้งในภาคไต้ของ
ไทยของชนชาติชวา-มลายู ซึ่ง
เป็นบุคลิกภาพร่วมในระดับ*ภูมิภาค*
อันนับได้ว่าเป็น*จุลภาค*ที่สำคัญ
ส่วนหนึ่งของโลกหรือของ *สากล*
นิยม เพราะ *ปรากฏการณ์*ในท้องถิ่น
ก็คือ ส่วนหนึ่งของ *ปรากฏการณ์*
ของโลก

โครงสร้างทางสังคมใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีโครงสร้างรากเหง้า คือโครงสร้างที่ สำแดงถึงความเป็นไทย โครงสร้าง ที่เป็นองค์ประกอบหลัก คือ โครงสร้างที่เป็นสังคมไทยทุกชน และ โครงสร้างที่เป็นองค์ประกอบย่อย คือ โครงสร้างที่เป็นภาคใต้ตอนล่าง

โครงสร้างทางสังคมและ วัฒนธรรมของภาคใต้ตอนล่าง มี ลักษณะทั้งที่ร่วมและที่แตกต่างกับ ภาคใต้ตอนกลางและภาคใต้ตอนบน ตลอดทั้งในระดับประเทศ จึงชอบที่ ศอ.บต. จะเน้นให้ทุกคนเข้าใจว่า โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ของจังหวัดชายแดนภาคใต้มี ลักษณะพิเศษ เฉพาะตัว จะต้องให้ ข้าราชการทุกระดับ ทะลุปรุโปร่ง เรื่อง ทักษิณศึกษา ยะลาศึกษา ปัตตานีศึกษา นราธิวาสศึกษา สงขลาศึกษา แล้วนำเอาองค์ความรู้ เหล่านั้นมาใช้เป็น ยุทธศาสตร์ใน การบำรุงพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ซึ่งจะเหมือนกับท้องถิ่นอื่นๆ ไม่ได้เป็นอันขาด เข้าทำนองว่า จะเลี้ยง วัวชน ให้เหมือน วัวเนื้อ หรือเหมือน วัวไช้ชาน ย่อมเป็นไปได้ เราไม่สามารถปลุกปลองกอง พันธุ์ต้นหยงมัส ให้มีคุณภาพเป็น อันเดียวกันได้หมดทั่วทั้งบริเวณ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้สาย พันธุ์จากต้นแม่ต้นเดียวกันแต่เมื่อ

นำไปปลูกในเขตยะหา หรือใน เขตจะนะ ทั้งรูปร่างและรสชาติจะ แตกต่างกัน เพราะโครงสร้างของ ดินฟ้าอากาศและน้ำแตกต่างกัน คนที่จะรู้เรื่องปลองกองต้นหยงมัส อย่าง ทะลุลึกที่อยู่ในอำเภอ ต้นหยงมัส ก็คือชาวสวนปลองกอง ไม่ใช่คนขายส่งปลองกองไม่ใช่คน รับผิดชอบแข่งปลองกอง แม้จะเป็น นักบริโภคลองกองชั้นเยี่ยม ก็จะไม่ หยั้งรู้หยั้งเห็นโดยวิธีสัมผัสรูปผล และลิ้มรส ให้รู้แจ้งเสมอด้วยชาว สวนปลองกองที่ปลูกพันธุ์มาหลาย ชั่วคนไม่ได้

โครงสร้างทางสังคมใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าจำแนก เป็นประเภทใหญ่ ๆ ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ (เช่น ดิน น้ำ พันธุ์ไม้, พันธุ์สัตว์, สินแร่, อ่าว,

หนอง, บึง, ทะเลสาบ, ป่าชายเลน เป็นต้น) ทรัพยากรบุคคล (ทั้ง ด้านปริมาณ,คุณภาพ,สถานภาพ) องค์การหรือสถาบันในชุมชน (เช่น หน่วยราชการ, สถาบันทางศาสนา, องค์การเอกชน) ทรัพยากรด้าน กฎบัญญัติ (วิธีการจัดการ, มรดก ทางวิถีคิด, ศิลปกรรม, มรดกทาง วัฒนธรรม) เป็นต้น

ในฐานะของข้าราชการ เมื่อจะแล (เห็นด้วยสมองเห็นด้วย สติปัญญา ไม่ใช่เห็นด้วยตาแบบดู) โครงสร้างทางสังคมในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อการ ประนินบัติ ราชการ ไม่ใช่เพียงเพื่อ ปฏิบัติ ราชการ ตามหน้าที่เท่านั้น จะ ต้องแลให้เห็นว่า โครงสร้างนั้นๆ ทำหน้าที่อะไร มีพล้อย่างไร มี

ความ เป็นมา และ เป็นอยู่
ในลักษณะใด ควรจะเป็นไปอย่างไร
เช่นเมื่อจะ แล คอ.บต. ในฐานะที่
เป็นองค์การระดับกระทรวง
องค์การหนึ่งในเขตนี้ ก็ต้อง
พิจารณาว่า เป็นมาอย่างไร เพื่อ
อะไร ขณะนี้องค์การนี้เป็นอยู่
สอดคล้อง หรือสนองเจตนาเดิมที่
ก่อให้เกิดขึ้นจริงหรือไม่ เมื่อแลถึง
ความเป็นไปว่า คอ.บต. ควรยุบ
หรือควรปรับปรุงบทบาทหน้าที่
อย่างไร ก็ต้องอาศัยวิธี รัชฎีกา
คือประเมินผลการดำเนินงานที่
ผ่านมาทุกชาติทุกภพของ คอ.บต.
ซึ่งหมายถึง องค์การ และบุคลากร
ไม่ใช่ดูที่องค์กร การแลโครงสร้าง
ทำนองนี้ เป็นการแลเพื่อให้เกิด
วิสัยทัศน์ แลอย่างผู้มีแว่นเสริม
สายตา อย่างน้อยก็เห็นจุดที่จะ
นำไป วิวาทะทางปัญญา อันเป็น
เครื่องบ่งถึงความมี คุณภาพของ
ข้าราชการ

ถ้าผู้เขียนจะบอกว่า ผู้
เขียนก่อนข้างผิดหวังต่อ
คอ.บต. ก็ควรบอกคู่ควบกัน
ด้วยว่าผิดหวังตรงไหน เช่น เคย
คาดหวังว่า คอ.บต.จะเป็นหน่วย
งานที่มาบูรณาการการใช้
ทรัพยากรภาครัฐและทรัพยากร
ธรรมชาติในพื้นที่ ให้ มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่กลับเป็น
หน่วยงานตัวอย่างที่มีการบริโภค

สูงแต่ผลผลิตต่ำ หรือผลผลิตคงที่
หรือคาดหวังว่าหน่วยงานนี้จะมา
สำแดงวิธีการบริการประชาชน
แบบรับใช้ประชาชน แต่กลับเห็น
ภาพความเป็นศักดิ์นาคินถิ่นมาก
ขึ้นดังนี้เป็นต้น

โครงสร้างทางสังคมที่เป็นนาม
ธรรม จะแลเห็นตามนิยาม เก่าๆ
ที่แต่ละคนพกพามาติดตัว
มาแต่ต้นคงไม่ได้เพราะจะทำให้
อคติ หรือ อวิชา เหล่านั้นแบ่งบาน
และส่งผลเสียยิ่งขึ้น ข้าราชการจำ
ต้องชวนชวย ห่วงศรัทธาหรือ
นิยามใหม่ให้เกิดความถูกต้อง
บางครั้งพูดกันถึงเรื่องเดียวกันแต่
คิดเห็นต่างนิยามกัน เจตนาดีอาจ
นำไปสู่ความขัดแย้งก็ได้ เช่น
วัฒนธรรมอิสลาม ผู้นำศาสนา
อิสลามส่วนใหญ่มีนิยามตรงกัน
และเห็นว่าเป็นสิ่งที่แยกออกจาก
ศาสนาอิสลาม ไม่ได้ แต่ผู้นำทาง
การปกครองที่เป็นไทยพุทธส่วนใหญ่
จะนิยามว่าวัฒนธรรม กับ
ประเพณี แยกจากกันไม่ได้ เห็น
ว่าประเพณี เป็นอนุภาคหนึ่งของ
วัฒนธรรม ซึ่งตรงกันข้ามกับ
นิยามของผู้นำศาสนาอิสลามที่ว่า
ประเพณีท้องถิ่น ไม่ใช่วัฒนธรรม
อิสลาม เหล่านี้ถ้าได้ปรับนิยามให้
ตรงกันก็จะไม่ขัดแย้งกันแต่
ประการใด หรืออย่างน้อยก็รวม
หอมกันได้ เช่นยอมรับกันว่า ใน

ตัวศาสนาอิสลามย่อมไม่มี
วัฒนธรรมท้องถิ่นแต่ในความเป็น
อิสลามของศาสนิกชนอิสลาม
ย่อมต้องมีการรับเอาประเพณีท้องถิ่น
ไว้มากบ้างน้อยบ้างตามภาวะ
และกลุ่มชน เพราะวิถีชีวิตของ
มุสลิมย่อมอาศัย (1) ศาสนบัญญัติ
(2) ขนบประเพณีที่ไม่ขัดกับศาสนา
บัญญัติ (3) ระเบียบรบบิลของบ้าน
เมือง และ (4) ความเป็นสากลนิยม

ถ้าจะแลโครงสร้างทาง
สังคมในมิติของการพัฒนาจะต้อง
อาศัย เจตนา ในการพัฒนาเป็น
สำคัญ กลุ่มผู้พัฒนาคือใคร เขามี
ศักยภาพหรืออำนาจหรือศรัทธา
ที่จะพัฒนาอยู่ในลักษณะใด
ถ้าพัฒนาในระดับจุลภาค ก็คงต้อง
เอาศรัทธา และเจตนาของคนใน
เป็นใหญ่ แต่ถ้าจะพัฒนาในเชิง
บูรณาการ ก็ต้องให้ผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องมาช่วยกันแล หรือที่จะ
ให้พัฒนาในระดับภาคใต้ตอนล่าง
โดยตรง อาจให้ คอ.บต.ช่วยให้
เกิดการ รุ่มกันแล และรุ่มกัน
ดำเนินการ เช่น การพัฒนาวัด
ทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด
ปัตตานี ในฐานะที่จะให้เป็น
ภูษาภรณ์ของท้องถิ่น ก็เป็นหน้าที่
ของวัด และศาสนิกชนในละแวก
วัดพัฒนาให้เป็นภูษาภรณ์ของ
ท้องถิ่น คือ นำศรัทธาทั้งในแง่
ศาสนสถาน และศาสนธรรม

ทำนองเดียวกับการพัฒนาสุเหร่า ที่บ้านตันหยง ตำบลมะนังยง อำเภอ ยะหริ่ง ที่เป็นบทบาทของศาสนิกชนในละแวกนั้น แต่ถ้าจะพัฒนาให้ทั้ง 2 แห่งมีบทบาทในเชิงการท่องเที่ยวที่ได้ผลแบบยั่งยืนมั่นคง อาจจะต้องช่วยกันแลให้เกิดเส้นทาง *วงจรรการท่องเที่ยว* โดยใช้เวลาครั้งวัน 1 วัน หรือ 2 วัน อาจมีจุดเริ่มที่เบตง ไปจบลงที่สุโขทัย แล้วย้อนกลับมาทาง ปาโจรามัน ธารโต และเบตง (2 วัน) หรือเริ่มที่เบตง เรื่อยมาจนถึง ยะหริ่ง มะนังยง แล้วกลับเบตง (1วัน) ดังนั้นเป็นต้น ทั้งนี้ ททท.และ คอ.บต. รวมทั้งจังหวัดทั้ง 3 คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส อาจจะต้องร่วมกันจัดทำแผนแม่บท สร้างโครงสร้างที่เป็นจุดขายขึ้นเสริมในรายการ ให้มีคุณค่าคุ้มกับเวลา 1 หรือ 2 วัน แล้วแต่กรณี โครงสร้างเสริมทั้งหมดจะต้องให้ *ประชาคม* มีส่วนร่วมและมีส่วนได้มากกว่าส่วนเสีย เช่นพัฒนาเบตง เป็นจุดขายบริเวณบ่อน้ำพุร้อน มีสวนส้มโชกุน เพื่อการท่องเที่ยว อุทยานผักน้ำ อาจต้องคิดสร้างอุทยานกล้วย ขึ้นเสริมบริเวณคอกช้าง ต้องพัฒนาเชิงอนุรักษ์หมู่บ้านชาโกที่ธารโต ต้องพัฒนาอ่างเก็บน้ำแม่ลาน จัดตั้งพิพิธภัณฑ์กริชขึ้นที่อำเภอรามัน และที่อื่นๆ เป็นต้น ถ้าทุกจุดยึดเอาความมั่นคงของชาวบ้านในแหล่งนั้นๆ เป็นหลัก วงจรรการท่องเที่ยวนั้นก็เอื้อประโยชน์ต่อ คนใน มากกว่า คนนอก

จะกระทำได้จริงตามที่เขียนมา อาจต้องเป็นนโยบายหลักของ คอ.บต. ที่จะต้องใช้ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี อาจต้องใช้งบประมาณจากส่วนกลางไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท นับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับผลกระทบที่มีต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไพศาล ทั้งในแง่ เศรษฐกิจ การปกครองและความมั่นคงของท้องถิ่น